

ARCHITECTUUR LOKAAL

Openbare ruimte: ga uit van de gebruikers

Overgang privé/publiek

In de vormgeving van de openbare ruimte herkent iedereen de overgang van privé naar publiek. Die kan uitgesproken zijn, zoals bij de stoep van een grachtenhuis, of juist subtiel, zonder trap of hekje, maar alleen door een andere kleur van een rijtje stoeptegels voor de ingang van een woning.

Roermondsplein Arnhem, Peter Struycken

De overgang van privé naar publiek gaat in visuele stappen. Vanaf de gevel met de stoep, wordt de ruimte steeds minder privé en steeds meer publiek, tot aan de ultieme openbaarheid van niemandsland. Zoals bij voorbeeld de verkeersknoop aan de Rijn bij Arnhem. Peter Struycken ontwierp een groot, gestreept, golvend landschap. De gemeente kon dit kunstwerk indertijd uitvoeren omdat het gebied ver van het privé domein af staat. Er hoefde met niemand te worden overlegd. Op het persoonlijke niveau herkent iedereen aan de strepen dat je er kunt parkeren. Er komen dagelijks duizenden mensen door en overheen. Misschien functioneert het kunstwerk nu al 35 jaar omdat het niemandsland is dat toch een persoonlijk karakter heeft - ook als het leeg is. Eigenlijk gaat het hier om een ingreep die eenvoudig inspeelt op menselijk gedrag en herkenning.

Common fence, Leiden, Space&Matter, POR

Karakter geven aan leegte en anonimiteit lijkt niet makkelijk, maar vaak wordt er gewoon niet aan gedacht. Om braakliggende terreinen wordt bijvoorbeeld meestal een naargeestig, standaard hekwerk gezet. In Leiden bedachten de ontwerpers van Space&Matter dat je die hekken een beetje kunt draaien. Ze bedekten ze met doeken en legden de betonnen standaards in een theateropstelling in het midden. Zo keerden ze de functie van uitsluiting van het niemandsland om naar een gebruiksvriendelijke ruimte voor privé gebruik. Buurtbewoners herkenden de ingreep dan ook meteen en maakten er uit eigen beweging een plein van dat zij afgelopen zomer voor van alles hebben gebruikt. Met eenvoudige middelen is veel denkbaar. Deze ingreep kostte hoegenaamd niets.

Poldercup Rotterdam-Gorinchem, Maider Lopez

De Baskische kunstenaar Maider Lopez ging een stap verder. Ze organiseerde een voetbalwedstrijd in de polder tussen teams uit Rotterdam en Gorinchem. Ze projecteerde de voetbalvelden over de weilanden, maar ook over de sloten: "Voetbalregels worden onder andere bepaald door de vorm van het veld. Als je die vorm verandert, veranderen de regels en dus het voetbalspel zoals we het nu kennen. Het wordt een nieuw spel. Toen de wedstrijd plaatsvond bedachten de spelers nieuwe tactieken, ze sprongen over de sloten en vonden het voetbal opnieuw uit."

Bij het opnieuw uitvinden van de openbare ruimte wordt onvoldoende uitgegaan van de gebruiker. De kwaliteit van die ruimte kan worden verhoogd door uit te gaan van mensen, door functies anders te benaderen, de grenzen op te zoeken en de spelregels te veranderen.

Het afgelopen jaar heeft het [Platform Openbare Ruimte POR](#) samen met [Architectuur Lokaal](#) een reeks experimenten gedaan over de vraag hoe opdrachtgevers ontwerpen voor tijdelijke openbare ruimte ten volle kunnen benutten. En hoe ze die kunnen inzetten als strategie voor de snel en continu veranderende stad. De resultaten worden op 10 oktober besproken in een openbaar slotdebat.

Cilly Jansen